

Nr 73.

Av herr **Wrangel**, *angående uppsättande av stamhästar vid kustartilleriet m. m.*

I propositionen rörande femte huvudtiteln till 1917 års riksdag har Kungl. Maj:t bland annat föreslagit uppsättandet av stamhästar för kustartilleriets rörliga batterier, d. v. s. till truppförbanden redan i fredstid hörande rid- och körbara hästar, som äro i tjänst under hela året. Antalet stamhästar beräknades till 72.

Riksdagen kände sig emellertid av den i ärendet förebragta utredningen, vilken delvis var av hemlig natur, icke övertygad om lämpligheten av att omorganisationen genomfördes på sätt som Kungl. Maj:t föreslagit, utan ansåg, att det borde tagas under övervägande, huruvida icke utrangerade hästar från fältartilleriet kunde, åtminstone till någon del, användas för det avsedda ändamålet eller, därest detta icke läte sig göra, huruvida icke, särskilt med hänsyn till svårigheterna att för närvarande dressera remonter även för kustartilleriets räkning, redan inkörda draghästar kunde inköpas av för ändamålet lämpligt slag. Dessutom borde enligt riksdagens mening vidtagas en reduktion med 7 stamhästar i det av Kungl. Maj:t angivna antalet. På grund av dessa skäl fann sig riksdagen icke böra bevilja ifrågavarande förslag, men uppfördes i riksstaten för år 1918 ett extra anslag till lega, furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet till ett belopp av 50,000 kronor, varjämte riksdagen förklarade, att, därest detta belopp icke visade sig vara för ändamålet tillräckligt, torde anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar kunna användas för täckande av bristen.

På grund av detta riksdagens uttalande uppdrog Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 19 juni 1917 åt marinförvaltningen, chefen för marininstaben och chefen för kustartilleriet att verkställa förnyad utredning angående såväl sättet för fyllandet av behovet av föreslagna stamhästar vid kustartilleriet som ock antalet av dessa.

Den anbefallda utredningen, vilken delvis är av hemlig natur, avgavs den 2 november 1917. I denna utredning anföra myndigheterna i huvudsak följande:

Då i riksdagens skrivelse angivits, att det borde tagas under övervägande, huruvida icke utrangerade hästar från fältartilleriet skulle kunna tagas i anspråk vid uppsättandet av stamhästar vid kustartilleriet, hade marinförvaltningen i skrivelse till arméförvaltningens intendentsdepartement gjort förfrågan i ärendet och erhållit det meddelandet, att inköp av från armén utrangerade hästar, som lämpade sig för ovan nämnda ändamål, av angivna skäl icke torde påräknas kunna äga rum.

För att kunna verkställa den första uppsättningen av stamhästar vid kustartilleriet torde därför, såsom även föreslagits i underdånigt utlåtande den 27 september 1916, lämpliga ridhästar böra inköpas.

Denna stam av hästar lär der efter icke kunna vidmakthållas genom från armén utrangerade hästar, utan att stamhästuppsättningens kvalité sjunker under den tjänstbarhet, som måste upprätthållas.

Då det främsta skälet för uppsättande av stamhästar är behovet att kunna utbilda viss personal i ridning, lämpa sig inkörda draghästar, varom även nämnts i riksdagens skrivelse, ännu mindre som stamhästar.

Vidmakthållandet av kustartilleriets stamhästuppsättning synes därför böra ske antingen genom remontering, vilket tillvägagångssätt enligt från arméförvaltningens intendentsdepartement inhämtat yttrande icke möter hinder, eller ock genom inköp av lämpliga ridhästar. Myndigheterna hava på i närslutna utredning angivna skäl ansett sig böra föreslå, att sistnämnda sätt för stamhästuppsättningens vidmakthållande tillsvärdare tillämpas; och beräknas härför efter år 1919 ett årligt reservationsanslag av 15,000 kronor vara erforderligt.

Enligt riksdagens uttalade önskan har i den nu översända utredningen stamhästantalet minskats med 7, men har samtidigt en motsvarande ökning av antalet lejda hästar måst föreslås för Karlskrona kustartilleriregemente. Genom att grunda vidmakthållandet av kustartilleriets stamhästuppsättning på stamhästinköp i stället för på remontering har stamhästantalet kunnat ytterligare nedbringas med 6. Det i föregående utredning föreslagna antalet stamhästar eller 72 har således nu minskats till 59.

I övrigt framgår av utredningen att för tillgodoseendet av de behov som för kustfästningarnas rörliga artilleri måste anses nödvändiga, för att detta skall kunna fylla sin uppgift vid mobilisering, myndigheterna anse det erforderligt,

att 59 stamhästar uppsättas vid kustartilleriet,

att hästbehovet i övrigt för fredsövningarnas bedrivande fylles genom 12,252 hästlejningsdagar årligen,

att stallet i Vaxholms fästning utökas med 14 spiltor,

att sommarstall uppföras i Vaxholms och Karlskrona fästningar, samt

att vissa häst-, ridskole- och stallpersedlar anskaffas.

Kostnaderna för stamhästarnas första uppsättande, vilka beräknas uppgå till 135,000 kronor, kunna bestridas dels av redan tillgängliga medel, som influtit genom försäljning av under mobiliseringen 1914 för Vaxholms och Karlskrona fästningar inköpta hästar, tillsammans 116,000 kronor, dels av medel, upptagna till 40,800 kronor, som beräknas erhållas genom försäljning av 51 ännu befintliga dylika hästar, vilka icke lämpa sig att ingå i den föreslagna stamhästuppsättningen.

För utvidgning av det i Vaxholm befintliga stallet, för uppförande av sommarstallar och för inköp av diverse persedlar m. m. beräknas ett anslag av 159,500 kronor vara erforderligt.

Kostnaderna för stamhästar och hästlejning m. m. vid kustartilleriet för år 1919 äro beräknade:

för veterinärvård samt hovbeslag	till kronor	2,014: 98	
» hästlega	»	42,882: —	
» munderingsutrustning	»	5,743: 79	
eller i sammanlagt i runt tal	»		50,650: —
» furagering	»		33,800: —
» merkostnader på grund av kristid för hästlega	»	79,638: —	
» merkostnader på grund av kristid för furagering	»	16,894: —	
eller sammanlagt i runt tal för båda sistnämnda utgiftsposter	»		96,550: —
eller summa summarum			Kronor 181,000: —

Av ifrågavarande belopp, 181,000 kronor, motsvara sålunda:

84,450 kronor de årliga anslag, som, förut omnämnda 15,000 kronor till stamhästuppsättningens vidmakthållande oräknade, beräknas bliva behöfliga för en organisation i enlighet med den av myndigheterna nu överlämnade utredningen och

96,550 kronor de av rådande kristid uppkommande merkostnaderna.

Förenämnda kostnader, 181,000 kronor, torde emellertid böra uppdelas på dels ett ordinarie reservationsanslag å 50,650 kronor, dels ett ordinarie förslagsanslag å 33,800 kronor, dels två förslagsanslag på extra stat å tillhoppa 96,550 kronor.

Med stöd av vad ovan blivit anfört, hemställde marinförvaltningen, chefen för marinstaben och chefen för kustartilleriet i underdånighet, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå nästkommande års riksdag

a) att besluta, att 59 stamhästar skola vid kustartilleriet uppsättas,

b) att medgiva att redan tillgängliga medel, influtna genom försäljning av en del av för Vaxholms och Karlskrona fästning vid 1914 års mobilisering anskaffade hästar jämte medel, som kunna erhållas genom försäljning av återstående som stamhästar olämpliga hästar, må användas till ett första uppsättande av stamhästar vid kustartilleriet med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1918 få disponera erforderligt belopp;

c) att anvisa för utvidgning av stallet i Vaxholms fästning, uppförande av sommarstallar och anskaffning av diverse hästpersedlar m. m., för kustartilleriet på extra stat för år 1919 ett anslag av 159,500 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att härav redan under år 1918 få disponera erforderligt belopp;

d) att med godkännande av bilagd kostnadsberäkning i riksstaten för år 1919 uppföra *dels* ett ordinarie reservationsanslag å 50,650 kronor för kustartilleriets hästar, utom furagering, *dels* ett ordinarie förslagsanslag å 33,800 kronor för furagering av kustartilleriets hästar, *dels* ett förslagsanslag på extra stat å högst 79,650 kronor till förstärkning av ordinarie reservationsanslag för hästlejning, *dels* ett förslagsanslag å högst 16,900 kronor till förstärkning av ordinarie förslagsanslag till furagering av kustartilleriets hästar. —

Av riksdagens ovanberörda skrivelse framgår icke allenast, att riksdagen i likhet med Kungl. Maj:t funnit behovet av hästar för kustartilleriets rörliga batterier vara ådagalagt, utan även att riksdagen icke haft någonting i princip att erinra emot uppsättande av stamhästar för kustartilleriet, samt endast ifrågasatt lämpligheten av det sätt för organisationens genomförande, som Kungl. Maj:t föreslagit 1917 års riksdag, ävensom med anledning härav uttalat vissa önskemål.

Dessa önskemål hava i den åberopade utredningen blivit i möjligaste mån tillgodosedda. Därjämte har antalet stamhästar kunnat ytterligare något nedbringas. Då härtill kommer, dels att den erforderliga utbildningen i körning och ridning m. m. vid kustartilleriet icke kan nöjaktigt försiggå, med mindre än att till truppförbanden redan i fredstid hörande rid- och körbara hästar finnas i tjänst under hela året, dels att uppsättandet jämte vidmakthållandet av de erforderliga 59 stamhästarna ställer sig högst betydligt billigare än lejning av motsvarande antal hästar — såsom närmare framgår av bifogade jämförelse — dels ock att stamhästarna givetvis i regel bliva av bättre beskaffenhet och

lämpligare för utbildningen i ridning och körning än lejda hästar, får jag, under anhållan att efter vederbörligt tillstånd få inför vederbörande utskott närmare redogöra för ärendet, värdsamt hemställa, att riksdagen måtte

a) besluta, att 59 stambästar skola vid kustartilleriet uppsättas;

b) medgiva, att redan tillgängliga medel, influtna genom försäljning av en del av för Vaxholms och Karlskrona fästningar vid 1914 års mobilisering anskaffade hästar jämte medel, som kunna erhållas genom försäljning av återstående som stambästar olämpliga hästar, må användas till ett första uppsättande av stambästar vid kustartilleriet med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1918 få disponera erforderligt belopp;

c) anvisa för utvidgning av stallet i Vaxholms fästning, uppförande av sommarstallar och anskaffning av diverse hästpersedlar m. m. för kustartilleriet på extra stat för år 1919 ett anslag av 159,500 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att härav redan under år 1918 få disponera erforderligt belopp;

d) i riksstaten för år 1919 uppföra *dels* ett ordinarie reservationsanslag å 50,650 kronor för kustartilleriets hästar, utom furagering, *dels* ett förslagsanslag å 33,800 kronor för furagering av kustartilleriets hästar, *dels* ett förslagsanslag på extra stat å högst 79,650 kronor till förstärkning av ordinarie reservationsanslag för hästlejning, *dels* ett förslagsanslag å högst 16,900 kronor till förstärkning av ordinarie förslagsanslag till furagering av kustartilleriets hästar; samt

e) därest under punkterna a)—d) gjorda framställningar vinnna riksdagens bifall, besluta, att i punkt 53 i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln av Kungl. Maj:t begärt anslag till lega och furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet icke upptages i i riksstaten för år 1919.

Stockholm den 26 januari 1918.

H. Wrangel.

Instämmer

Hans Ericson.

Bilaga.

Jämförelse

mellan kostnaderna för inköp av 59 st. stambästar och för lejning av lika antal hästar under ett år.

Uppsättningen av 59 st. stambästar kan genom anlåtande av de medel, som influtit och som beräknas inflyta genom försäljning av marinen tillhörande draghästar, verkställas utan direkta kostnader för statsverket. Då emellertid dessa medel skulle kunna användas för annat ändamål, beräknas här kostnaderna för full uppsättning av stambästar.

Kostnaden för inköp av 59 stambästar à 2,500 kr. utgör kronor	147,500
Fördelas denna kostnad på 10 år, blir årskostnaden	» 14,750
Vidmakthållande av stambästar genom ersättning av $\frac{1}{10}$ av antalet årligen	» 14,750
Årskostnad för stambästarnas uppsättning och vidmakthållande	» 29,500
	Summa

För närvarande beräknas av regementscheferna lejningskostnaderna per häst och dag i Vaxholm till 6: — kr. och i Karlskrona till 3: — kr., allt för en lejningsstid av 4 månader. För lejning av hästar under ett helt år bör legan givetvis bliva avsevärt lägre. Dock torde i medeltal böra beräknas 3: — kr. per dag, möjligen 2: — kr. I förra fallet skulle kostnaden för

Lejning av 59 hästar per år belöpa sig till	kronor 64,605
I senare fallet skulle lejning av 59 hästar per år kunna ske för en kostnad av	» 42,070

Kostnaderna för veterinärvård och hovbeslag, munderingsutrustning samt furagering uppgå till samma belopp, vare sig stambästar eller lejda hästar stå till förfogande.